

23 söndagen efter Trefaldighet

Predikan på distans 2021-11-07.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Himmelskt och jordiskt medborgarskap

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för att du är både himmelens och jordens Herre. Vi ber dig att vi på rätt sätt skall leva i denna världen och samtidigt i den sanna tron leva som kristna i ditt himmelska, andliga rike. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext: Matt. 22:15-22 Skattepenningen.

15 Då gick fariseerna och gjorde upp planer för att snärja honom genom något som han sade. 16 De sände sina lärjungar till honom tillsammans med herodianerna för att säga: "Mästare, vi vet att du är ärlig och lär ut sanningen om Guds väg och inte tar parti för någon utan behandlar alla lika. 17 Så säg oss nu: Vad anser du? Är det tillåtet att betala skatt till kejsaren eller inte?"

18 Jesus märkte deras ondskas och sade: "Varför prövar ni mig, era hycklare? 19 Visa mig myntet som skatten betalas med." De räckte honom en denar, 20 och han frågade dem: "Vems bild och inskrift är detta?" 21 De svarade: "Kejsarens." Då sade han till dem: "Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud." 22 När de hörde detta blev de förundrade, och de lämnade honom och gick sin väg

Vi har lyssnat till dagens evangelium om hur fariséerna gjorde upp planer för att snärja Jesus. De ville locka honom i en fälla för att sedan kunna anklaga honom för att vara en falsk profet. Det står att **"Jesus märkte deras ondskas"** (v. 18). Detta berodde inte på att fariséerna i mänsklig mening var särskilt onda människor på det sätt vi ofta tänker. Nej, fariséerna var faktiskt fromma och vänliga människor som lade sig vinn om att leva efter kärlekens bud i lagen.

Den store kännaren av judendomen på Jesus tid, professor Hugo Odeberg, skriver i sin fina bok "Fariseism och kristendom" att fariséerna var noga med att i allas situationer försöka tillämpa kärleksbudet. I Talmud har detta sammanfattats på följande sätt (Odebergs skrift s. 16f, texten lätt bearbetad av mig):

"Tora (läran d.v.s. de fem Moseböckerna) innehåller **613 bud**, varav 248 positiva och 365 negativa. Kung David sammanfattade alla dessa i **elva bud**, nämligen dem som står att läsa i Ps. 15, där det heter:

'Herre, vem får vara i ditt tält? Vem får bo på ditt heliga berg? Den som lever rent och handlar rätt och talar sanning av hjärtat – den som inte förtalar med sin tunga, som inte gör sin nästa illa och inte drar skam över sin granne, den som föraktar den förkastlige men ärar dem som vördar Herren, som inte bryter sin ed även om det smärtar, som inte ockrar med sina pengar eller tar mutor mot den oskyldige. Den som handlar så ska aldrig någonsin vackla.' (Ps. 15:1-5).

Därpå har profeten Jesaja sammanfattat dem i **sex** (bud):

'Den som vandrar i rättfärdighet och talar vad rätt är, den som föraktar det som vinnas genom förtryck och som avhåller sina händer från att ta mutor, den som stoppar till sina öron för att inte höra om blodsgärningar och sluter sina ögon för att inte se det onda, han ska bo på höjderna...' (Jes. 33:15-16).

Profeten Mika har sammanfattat dem i **tre** (bud):

'Han har sagt dig, du människa, vad som är gott. Vad begär Herren av dig annat än att du gör det rätta, älskar barmhärtighet och vandrar i ödmjukhet med din Gud?' (Mika 6:8).

Sedan har Jesaja på nytt sammanfattat dem i **två** (bud):

'Håll fast vid det som är rätt, handla rättfärdigt' (Jes. 56:1).

Slutligen har profeterna Amos och Habackuk sammanfattat dem i **en** sats: *'Sök mig så ska ni leva.'* (Amos 5:4) och *'Den rättfärdige ska leva genom sin trofasthet'* (Hab. 2:4).

... Denna överordnade norm finns genomgående i kärleken till nästan, i den sociala dygden, i den gyllene regeln. ... Det råder alltså inget tvivel om att det är en grundfalsk bild av fariseismen, som ges när man som så ofta händer skildrar den i motsats till kristendomen så här: *'För den kristne gäller såsom det det högsta, och för kärlekens och barmhärtighetens bud får andra lägre plikter vika. För fariseismen åter är alla bud lika, så att farisén inte kan tillåta någon att hjälpa sin nästa om han därmed bryter t.ex. sabbatsbudet.'* "

Så långt professor Odeberg. Detta är alltså fel. Det är oriktigt att vi framställer fariséerna som beräknande, kärlekslösa fanatiker, som bara bryr sig om att hålla vissa regler oberoende av konsekvenserna.

Ändå säger nu Jesus att fariséerna var *onda*. Hur går detta ihop? När fariséerna tillsammans med herodianerna kom till Jesus sade de:

"Mästare, vi vet att du är ärlig och lär ut sanningen om Guds väg och inte tar parti för någon utan behandlar alla lika."

Det verkar ju som om de berömmar Jesus som Mästare och lärare. Men Jesus visste hur det egentligen stod till med fariséerna inne i deras hjärtan. Där var de hycklare. De ställde sin fråga om skattepenningen för att snärja Jesus. De hade ingen verklig kärlek till honom. De trodde inte på honom i sina hjärtan. Därför säger Jesus: *Varför prövar ni mig, era hycklare?*

Om vi menar att fariseerna var särskilt onda människor i mänsklig mening skall vi komma ihåg att den ondskan Jesus här talar om gäller oss alla. Johannes skriver rakt på sak: *Hela världen är i den ondes våld* (1 Joh. 5:19). Och Jesus själv säger till sina åhörare: *"Om ni som är onda förstår att ge era barn goda gåvor..."* (Luk. 11:13). Redan från syndafallets dag kom synden in i världen över alla människor som därefter skulle födas, och David skriver: *"Se, i synd är jag född, och i synd har min moder avlat mig"* (Ps. 51:5).

Det problem vi här står inför är synden. Synden är något mycket, mycket djupare än vi någonsin kan förstå. Synden är den totala skilsmässan från Gud. Genom syndafallet förlorade Adam och Eva helt och hållet den gudsbild i vilken de var skapade. Så föds vi alla med arvsynd. När därför Jesus avslöjar fariséernas ondskan och hyckleri skall vi först och främst vända detta avslöjande mot oss själva, var och en. Som fariséerna var, så är också vi. I oss själva har vi bara ondskan, hyckleri och ogudaktighet. Vårt kött är helt fördärvat. Köttet är i Bibeln ett uttryck för människans fördärvade natur. Jesus säger: *Om en människa inte blir född på nytt, kan hon inte få se Guds rike* (Joh. 3:3).

Så består inte kristendomen i att de kristna har bättre bud och ett finare kärleksbud än fariseerna. Nej, fariseerna kända mycket väl till alla Bibelns ord och de ägnade mycket tid till att läsa och begrunda ordet och gjorde sitt yttersta också för att försöka leva efter denna norm.

För att snärja Jesus frågade de nu *om det var tillåtet att betala skatt till kejsaren*. Det verkar som en oskyldig fråga, men bakom den låg det förskräckliga det innebar att varje dag leva under en hård och grym ockupationsmakt. Fariséerna väntade ivrigt på Messias som skulle komma. De menade att han skulle befria Israel från tyrannernas makt. Om nu Jesus

verkligen var Messias skulle han väl inte godvilligt rätta sig efter deras stora ogudaktighet? Skulle han inte som en gång *Judas Mackabéus* träda fram i spetsen för ett stort uppror mot de hedniska ockupanterna och kasta av sig romarnas ok? Skulle inte detta bli Israels och Messias storhetstid? Så därför kunde väl inte denne oansenlige snickare från Nasaret vara den store Messias, som för alltid skulle upprätta Gudsriket?

Med sådana tankegångar ville nu fariséerna på allvar pröva Jesus. Skulle han framträda som den Messias de menade sig finna i Skrifterna, eller skulle han bara säga att man skulle fortsätta under slaveriet och snällt betala den romerska skatten?

Fariséernas fråga visar att de inte hade förstått Bibelns djupa undervisning om Messias. Vi kan jämföra med hur kung Herodes fruktade det lilla Jesusbarnet därför att han var rädd för att denne Judakonung senare skulle ta makten ifrån honom. Därför lät han döda alla gossebarn upp till två års ålder. Han trodde liksom de religiösa ledarna att Messias måste komma med jordisk makt och jordiska vapen. Så tror också vår tids s.k. *kiliaster*, alltså de som idag väntar på Messias som en jordisk kung, vilken skall upprätta ett jordiskt tusenårsrike med hjälp av maktmedel. Det är märkligt hur denna lära har spritt sig över en stor del av kristenheten idag. Dessa grupper kallar sig bibeltroende och menar sig stå i spetsen för försvaret av Bibeln som Guds ord. Men de tar allvarligt miste i fråga om vem Messias är.

Den som tydligast framställde Messias i Gamla Testamentet var nog Jesaja i det 53:e kapitlet. Lyssna än en gång till de kända orden:

Som en späd planta sköt han upp inför honom, som ett rotskott ur torr jord. Han hade varken skönhet eller majestät när vi såg honom, inget utseende som vi drogs till. Han var föraktad och övergiven av människor, en smärtornas man och förtrogen med lidande. Han var som en som man skyler ansiktet för, så föraktad att vi inte respekterade honom. Men det var våra sjukdomar han bar, våra smärtor tog han på sig, medan vi såg honom som hemsökt, slagen av Gud och pinad. Han blev genomborrad för våra brott, slagen för våra synder. Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade (Jes. 53:2-5).

Skriften lär alltså att Messias, Kristus, skulle komma till jorden som en fattig och föraktad människa för vår skull. Han skulle lida och ta på sig hela världens synd. När han dog på korset bar han hela mänsklighetens synd och när han uppstod var det för hela världens rättfärdiggörelses skull (Rom. 4:25).

Nu vänder vi åter till vår text. På fariséernas fråga ber Jesus om ett mynt, där kejsarens bild var inpräglad. Dessa mynt användes över hela den av romarriket dominerade världen. Kejsaren hade en oerhörd makt. Ett ord från kejsaren och hans befallning måste utföras till punkt och pricka var man än befann sig. Somliga menar att fariséernas fråga avsåg dispyterna mellan fariseerna och de s.k. seloterna (ivrarna) som gärna ville göra uppror om de fick tillräckligt många med sig. Fariséernas fråga skulle då visa på vems sida Jesus stod. Men fariséernas fråga gick nog betydligt djupare. Det var framför allt, menar jag, frågan om Jesus verkligen var Messias. De hade ju hört och sett hur han gjorde under, botade sjuka och uppväckte döda. De hade hört hans försäkran om att han var ett med Fadern och att han skulle sända ut den Helige Ande. De menade - med rätta - att han gjorde anspråk på att vara Gud, och därför hade de flera gånger velat stena honom. Den till synes oskyldiga frågan om skattepenningen var därför fylld med andligt sprängstoff. Om Jesus svarade **att man skulle** betala skatt visade han därmed - enligt fariséerna - att han *inte* var Messias och således en falsk profet. Men om han svarade att man **inte** skulle betala skatt var det hög tid för Jesus att - om han verkligen var Messias - också framträda med allt sin makt och befria Israel och låta de gyllene tiderna med det stora Fridsriket bryta in.

Så ger Jesus sitt oväntade svar som förundrade dem:

Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud.”

På ett självklart och tydligt sätt svarar Jesus: Ni skall både betala skatt till kejsaren men samtidigt ge Gud det som är hans. Innebörden är att varje människa måste omvända sig till Gud och låta Gud vara hans eller hennes konung. Detta kan bara ske genom evangelium. En kristen lever här på jorden alltid i två världar. I det jordiska riket gäller lagen. Där skall vi visa lydnad mot överheten och betala skatt och göra allt som överheten kräver av oss. Överheten är ju insatt av Gud. Paulus skriver:

Varje människa ska underordna sig den överhet hon har över sig. Det finns ingen överhet som inte är av Gud, och den som finns är tillsatt av honom. Den som motsätter sig överheten går därför emot Guds ordning, och de som gör så drar domen över sig själva. (Rom. 13:1-2).

Därför har både de dåtida seloterna (ivrarna), reformationens svärmare och de nutida upprorsrörelserna fel. Seloterna ville kasta av sig det romerska oket och svärmarna den romerska överheten på 1500-talet i en rad bondeuppror. På samma sätt vill den moderna socialismen och kommunismen och liknande rörelser i Franska revolutionens anda, att det inte skall finnas någon överhet, utan att, som Luther säger, herr Omnes (d.v.s. vi alla) skall bestämma allt. Därför är slagordet inom dessa rörelser att *altaret, tronen och penningpåsen* skall bort. Med detta vill man säga detsamma som seloterna: Ingen skall vara herre över oss,! Varken Gud, den jordiska överheten eller de som har den ekonomiska makten skall få bestämma över oss. Denna obibliska jämlikhetstanke gör alla Guds bud om intet. Gud vill att vi i skall hedra våra föräldrar och herrar, som Luther så tydligt och klart uttrycker det. Vi skall inte bara lyda dem som är goda, utan också dem som är hårda och besvärliga. Men det finns en gräns, som Jesus visar i vår text:

Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud.

När överheten befäller oss att göra eller tro något som strider mot Guds ord måste vi lyda Gud mer än människor. Vi får inte acceptera sådant som abort eller samkönade äktenskap. Vi får inte heller acceptera att någon tvingas till en falsk religionsundervisning. Om skolan eller regeringen också kräver att få bestämma vad vi och våra barn skall tro och bekänna får vi inte längre lyda.

Men Jesu ord går ännu djupare. Det är en fråga om lag och evangelium. Det jordiska riket skall regeras med lagar och även som kristna skall vi på allt sätt bejaka lagen, som kommer från Gud. Detta gäller också den naturliga lagen som vi alla har fått i skapelsen och samvetet. Vi får därför som kristna samverka med alla människor - oavsett vad de tror och tänker - när det gäller att upprätthålla lagen och värna om våra samhällen och goda mänskliga ordningar. Vi skall därför verkligen ge kejsaren vad kejsaren tillhör även om vi skulle leva i länder som Kina, Ryssland, ja till och med Nordkorea.

Men samtidigt skall vi ge Gud det Gud tillhör. Detta sker bara genom evangelium. Det innebär först och främst att ta emot Kristus som vår Frälsare och saliggörare. Han kommer till oss i evangeliet om sitt lidande och sin död och förkunnar syndernas förlåtelse. Om vi då avvisar honom i otro är vi som fariséerna. Vi är då kvar i vår ondska i djävulens våld. Men till den som är bekymrad över sina synder och hör evangelium och tror på det skänker Gud sin förlåtelse. Men detta är ingenting vi kan tvinga fram. Vi kan inte själva bestämma att *”nu skall jag bli en kristen”*. När någon blir frälst och kommer till tro är det enbart på grund av Guds nåd. När vi då övergår från Guds vrede till Guds nåd kallas det enligt Skriften att vi blir omvända och födda på nytt. Det sker när vi tror att Jesus har dött för alla våra synder och att vi får förlåtelsen enbart av nåd genom tron.

Det var detta fariseerna inte förstod. De var fortfarande fångna under lagen, precis som Paulus var före sin omvändelse. Men samma hårdhet finns hos varje oomvänd människa. Också de människor som verkligen försöker leva ett gott liv och därför undviker kriminalitet,

droger och all slags omoral och verkligen försöker göra gott mot sina medmänniskor. De är ändå fortfarande i djävulens våld och kommer att gå förlorade tillsammans med de uppenbart gudlösa - om de inte omvänder sig och tror på Kristus.

Samma sak gäller hycklarna i en kristen församling. De som bara har ett yttre sken av bibeltro men i sina hjärtan är avfallna har ingen del i förlåtelsen och det eviga livet. De måste som Skriften säger ”göra bättring”, d.v.s. erkänna sin synd och på nytt fly till Jesus som sin frälsare.

Att ge Gud det Gud tillhör är att ta emot frälsningens ord och sedan att lita på detta ord av hela sitt hjärta. Det är ju Gud själv som talar i ordet. Han talar då både varning och förmaning men sedan också tröst och kärleksfull uppmuntran. Han är med sina barn alla dagar intill tidens ände och håller dem i sin hand så att ingen någonsin skall kunna rycka dem därur.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

Pålysning:

Den första advent (28 november) kommer Simon Rydh att konfirmeras i Stockholm omedelbart före högmässan kl 10.30. Plats: Himlabacken 1, Solna. T-bana Bergshamra. Alla besökare är välkomna!